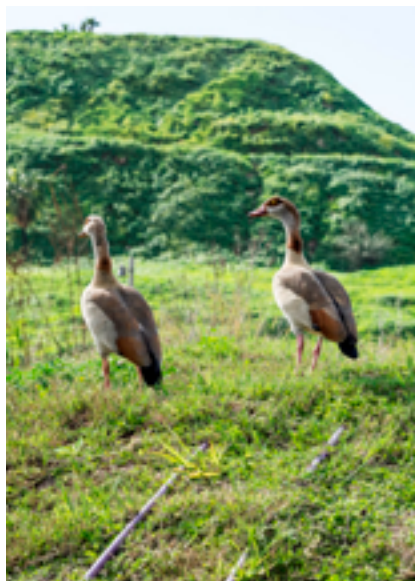

פארק הוד השרון והר הזבל.

2 הר הזבל

מהאגם מוצע להמשיך לכיוון הר הזבל המשוקם. ניתן לטפס על הר הזבל ולקבל תצפית רחבה של הוד השרון וסביבתה. בימים יפים ניתן לראות את הרי השומרון ממזרח, ואת ערי המרכז: רמת השרון, פתח תקווה, הרצליה ורעננה ממערב. הר הזבל, גם הוא תוצר של פעילות עירונית ממצחית המאה הקודמת. במהלך שנות התשעים הופסקה השלכת הזבל בהר, והוא נותר כמזכרת להרי הזבל שהוקמו בכל אחת מערי המרכז. ההר אותו שיקמה עיריית הוד השרון במסגרת פרויקט הקמתו של הפארק האקולוגי הנרחב פורח כמרבית ימות השנה ולצד נקודת התצפית המרהיבה אותה הוא מספק על הסביבה כולה, מקדמת בימים אלו עיריית הוד השרון את המשך שדרוגו והפיכתו לאטרקציה עבור המבקרים במתחם אשר תכלול הכשרת שבילי גישה להליכה ורכיבה ומתחמי פעילות מגוונים.

המסלול הצהוב - טיול בפארק הוד השרון

אגם פארק הוד השרון.

1 אגם הפארק

כתובת: רחוב דרך הים

את הטיול בפארק הוד השרון מוצע להתחיל במרכזו של הפארק, באגם האקולוגי הגדול והייחודי מסוגו בישראל. אל הפארק ניתן להגיע מרח' 'דרך הים', שהפניה אליו אפשרית מכביש 402 המוכר בשמו 'דרך רמתיים'. נסיעה לאורכו של רח' הים תוביל את המטיילים למגרש חניה ללא עלות, בו מומלץ להשאיר את הרכב הפרטי ולהתחיל בטיול. פארק הוד השרון הינו פרויקט חדש שנפתח למבקרים בחודש מרץ 2018. הפרויקט הוא גולת הכותרת והסוגנית הראשונה במימושו של חזון הטבע העירוני המעוגן בתוכנית המתאר לעיר הוד השרון. זהו שער הכניסה אל הפארק מכיוון נווה נאמן ורמתיים. על האגם, כשטח של 27 דונמים, הוקמו שני מבני תצפית לציפורים בסטנדרטים בינלאומיים ואל הפארק הועברה דגה מקומית שאפיינה את נחל הירקון, ובין היתר כוללת את האמנון ולבנון הירקון אשר מושכת ציפורים רבות וייחודיות. בנוסף, הצמחייה שנשתלה ונורעה סביב האגם, מאפיינת את הצמחייה המקומית סביב תוואי הירקון והיא כוללת כ- 150,000 זרעים מקומיים שהובאו מאוניברסיטאות ומאוספים של בוטנאים בארץ ובעולם - שנאספו מן האזור והונבטו במיוחד עבור הפארק.

תל קנה.

תל קנה תצפית דרומית.

6 אגני האחו-לח

ממזרח לתל קנה ובסמוך אליו מצויים אגני הטיהור הלחים, אלו הם שני אגנים בהיקף של כ-40 דונמים. בתחילת שנות ה-2000 החליטה ממשלת ישראל על קידומו של פרויקט 'גאולת הירקון' בעקבות אסון המכביה שהתרחש בשנת 1997. כחלק מפרויקט לאומי זה, נרתמה עיריית הוד השרון לפנייתה של יהדות אוסטרליה ואישרה את הקמתם האגנים הלחים לטיהור מים בשטחה של העיר הוד השרון.

אל האגנים הירוקים זורמים מים מושבים ממכון הטיהור של העיר הוד השרון ותפקידם של האגנים לשפר באמצעות טיהור ביולוגי את רמת הטיהור של מכון השפכים ולאפשר הזרמת מים נקיים אל הירקון.

האגנים מקבלים את מימיהם ממתקן טיהור ממנו הם מגיעים ברמת טיהור גבוהה, ועוברים תהליך טיהור ביולוגי נוסף באמצעות צמחים וחיידקים סופחי חנקות, הורמונים וחומרים נוספים שאינם מופרדים מן המים בתהליך הטיהור של מכון הטיהור.

מגבעת הכלניות נמשיך דרומה אל עבר תל קנה, אתר ארכיאולוגי שאינו הפור במלואו, ובו ממצאים מתקופת הברונזה ועד התקופה הביזנטית. בתל קנה ובסביבתו נמצאו ממצאים של קבורה, בית בד ומגורים. ניתן לקרוא מידע נוסף על התל בשלט המצוי בשיפולי התל ובחוברת זו בעמוד 30.

4 גבעת הכלניות

מהר הזבל נמשיך מערבה על עבר גבעת הכלניות הממוקמת מצפון להר הזבל ודרך הים, זוהי גבעה שנזרעה במהלך העשורים האחרונים של המאה ה-20 ונקבעה בתכנית מחוזית כשטח לשימור טבע. בחודשים פברואר מרץ ניתן לראות פריחה מרהיבה של כלניות לצד חבצלות ותורמוסים.

3 אבו קישק

למרגלות הר הזבל, ממוקם אתר היסטורי נוסף, זהו מתחם אבו קישק, הממוקם ממערב להר הזבל. שימורו של מתחם אבו קישק היוצא בימים אלו לדרך, בהתאם לתוכנית השימור אותה יזמה ומקדמת עיריית הוד השרון, יהווה הרחבה נוספת לשטח הפארק. במתחם הממוקם על אדמות אבו קישק לאורך רחוב דרך הים נבנה בין השנים 1944-1929 מבנה על ידי הבריטים אשר נועד כביה"ס לילדי הבדואים וחשיבותו היסטורית הינה בהיותו המבנה היחיד המהווה עדות להתיישבות הבדואית באזור ומבנה הציבור היחיד שנבנה על ידי הבריטים בתחומי הוד השרון בסגנון אדריכלות ערבית מסורתית. במסגרת הליך השימור תבצע עיריית הוד השרון השמשה מחדש של האזור כולו וחיבורו לפארק הוד השרון כאמור ובמסגרת העבודות יבוצע שימור המבנה תוך מניעת פגיעה בערכי האדריכליים וכן יפותח שטח מוטמן שיקלול אזורי שירות לשימושים מגוונים.

חיבור נחל הדר ונחל הירקון.

7

חיבור נחל הדר ונחל הירקון

בין שתי בריכות הטיהור, האגנים הירוקים, עובר נחל הדר המוסט והוא זורם לכיוון דרום אל נחל הירקון, הליכה לאורכו תוביל אותנו אל נחל הירקון, נחל איתן ומרכזי באזורנו. נחל הירקון שבתחום הוד השרון הוא חלק מגן לאומי ירקון. הליכה לאורך נחל הדר, עד למפגש עם נחל הירקון יביא אותנו לחיבור עם שביל ישראל ומעבר דרך גשר פרוחיה. ממזרח ובצמוד אליו מצוי מכן השאיבה שנבנה בשנות העשרים של המאה הקודמת. בצידו השני של נחל הירקון מול גשר פרוחיה ניתן למצוא את חניון המטיילים פרוחיה.

הליכה לאורך תוואי הירקון לכוון מזרח מובילה לתחנת אבו רבאח שכינויה היה תחנת אל וסטה-התחנה האמצעית ששכנה בין תחנת הקמח מיר לבין תחנת הקמח פרוחיה, בשנות השמונים של המאה התשע עשרה, הרחיב השייח אברהים אבו רבאח שהיה מקורב לשלטון התורכי, את שטחיו והשתלט על שטח אדמה גדול ובו הייתה תחנת הקמח הישנה טחונה אל וסטה שמסביבה חורשת איקליפטוס, ליד שרידי התחנה הישנה ששרידיה מצפון לתחנה החדשה שבנה ושחלקם טמונים בכוכ, הוא בנה ושיפץ את הסכר הישן, בנייני הטחנה החדשה נבנו על אי שבין הזרוע הצפונית הטבעית לבין הזרוע הדרומית שהוקמה בצורה מלאכותית, במבנה בן שתי הקומות והחל להפעילה בעזרת הזרמת המים במנהרות לשש המערכות הכפולות של תחנות הריחיים, תעלה נוספת שנוספה מאוחר יותר ועוד עמדת ריחיים רואים בצד המערבי של התחנה. בתחילה כאשר השייח הפעיל את הטחנה הוא שיקם את הסכר והשתמש בורימת המים להפעלת מנגנוני הטחנה, התלות בכמות המים ובמהירות הורימה גרמה ליכולת תפוקה מוגבלת יחסית לכן מספר שנים לפני

פרדס בחרייה

9

פרדס בחרייה

מלחמת העולם השנייה בשנים 14-1913 רכש השייח שתי מנועי קיטור מתוצרת גרמניה, במנוע הקטן בן העשרים כוחות סוס השתמש לשאיבת מים לצורך השקיית הגידולים החקלאיים והפרדסים בעיקר של השייח, ואילו במנוע הגדול בעל 80 כוחות סוס השתמש להפעלת תחנת הקמח. באותה עת החליף את גלגלי השיניים מהעץ בתחנה בגלגלי שיניים מברזל, ואבני הריחיים מבזלת הוחלפו באבני ריחיים מקוורץ שהובאו מצרפת, בתחנת ראבב השתמשו להפעלת שבעת זוגות אבני הריחיים, כיוון שיכולת הטחינה גברה והוא הצליח להפיק טחינה של מאה קילו מכול זוג אבני ריחיים בשעה, התווספו עוד משתמשים מהסביבה הרחוקה יותר. סיבה נוספת להגדלת המשתמשים בתחנה הייתה כי התורכים בנסיגתם פוצצו את הגשרים שמעל נחל הירקון והותירו את גשר תחנת הקמח רבאח על מקומו דבר שהגביר את העוברים בגשר ואת קהל המשתמשים. ירידת קרנה של תחנת הקמח ראבב החלה שעוד ועוד תחנות התחילו להשתמש במנועים וויתרו על הפעלה של מנגנוני התחנות בורימת מים, באותה תקופה השתמשו רק במחצית היכולת לטחינה בתחנה, שאר התחנות שהשתמשו בורם המים של נחל הירקון לטחינה נסגרו ומשנת 1936 היא נותרה בבדידותה. בעת מלחמת העולם השנייה נהגו תושבי האזור לטחון בתחנה טחינה שאינה מדווחת לשלטונות עקב הפיקוח על המזון במדינה שבדרך, הטורבינה הקטנה חדלה לפעול ובטורבינה הגדולה השתמשו לצורך הזרמת מים להשקיה בפרדסים. בשנת 1959 חדלה התחנה לפעול לחלוטין עקב ירידת כמות המים שזרמה בירקון. כיוון שבסביבת התחנה לא נשפכו שפכים נותרה פינת טבע ואת ומאמצי השימור האחרונים להשתמרות של הטבע כולל צמחי מים.

בחזרה מאבו רבאח, דרך האגנים הלחים ועד לרח' דרך הים, כדאי לעבור בין החלקות החקלאיות רחבות הידיים. חלקות אלו נקראו בעבר פרדס בחרייה שנחשב בתחילת המאה הקודמת לפרדס הגדול בארץ בבעלות יהודית. ברחבי הפרדס, ששטחו 600 דונם, פזורים מספר בתי אריזה וגשר על נחל הדר. על הגשר היו בנויות מסילות ברזל ובאמצעותן הסיעו פירות מן הפרדס למכירה אל יישובי הארץ. השטח הזה נשמר כשטח פתוח אחרון בעיר וחלק מפארק הוד השרון הכולל 1400 דונם.